

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำหลักธรรมาภิบาล ไปปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่น

Factors Affecting Good Governance Implementation of Saving Cooperative in Khon Kaen Province.

สุคนธ์ทิพย์ โพธิ์หล้า¹ และ ปาวิน ชินะโชติ^{2,*}
Sukhonthip Phola¹ and Pavin Chinachoti^{2,*}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ระดับการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่น (2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ (3) ปัจจัยที่มีผลต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่น

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่น 9 สหกรณ์ จำนวน 120 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง 92 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที วิเคราะห์ความแตกต่างใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยวิธีถดถอยเชิงพหุ

ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่นในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า หลักนิติธรรมมีการนำไปปฏิบัติมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ หลักความโปร่งใส หลักคุณธรรมและหลักความรับผิดชอบ ตามลำดับ (2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่นจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ไม่แตกต่างกัน (3) ปัจจัยที่มีผลต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์ 3 ตัวแปร มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ปัจจัยด้านกลยุทธ์ ปัจจัยด้านรูปแบบการบริหาร และปัจจัยด้านค่านิยมร่วมการทำงาน โดยมีสมการทำนาย $GI = 2.138 + 0.234 (\text{Strategy}) + 0.170 (\text{Style}) + 0.130 (\text{Share value})$

คำสำคัญ: หลักธรรมาภิบาล, สหกรณ์ออมทรัพย์

¹ นักศึกษาปริญญาโท คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, จังหวัดนนทบุรี 11120
Graduate Student, School of Management Science, Sukhothai Thammathirat Open University, Nonthaburi 11120 Thailand

² สาขาวิทยาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, จังหวัดนนทบุรี 11120
School of Management Science, Sukhothai Thammathirat Open University, Nonthaburi 11120 Thailand

* Corresponding author, e-mail: pavinkbu@gmail.com

ABSTRACT

The purposes of this study were to : (1) study the good governance implementation level of Saving Cooperative; (2) compare the opinion of the good governance implementation level, divided by personal characteristics; and (3) study factors affecting of the good governance implementation at Saving Cooperative in Khon Kaen Province.

The population in this study were 120 Operations committee at Saving Cooperative in Khon Kaen Province. 92 samples were selected by using simple random sampling methodology. The instrument used was questionnaires. The statistics used to analyze the data by computer programs were frequency, percentage, mean, standard deviation, t - test Analysis, One - way Analysis of Variance (One - way ANOVA) for analyzing the difference and Stepwise Multiple Regression Analysis for analyzing the relationship.

It was found from the study that: (1) the overall of Good governance implementation at Saving Cooperative in Khon Kaen Province was at "Highest" level. When considering in each aspect, The rule of law was highest level of good governance implementation followed by Transparency, Morality and Responsibility respectively; (2) overall image comparison of good governance implementation, divided by personal characteristics were not different; (3) overall factors affecting of good governance implementation were 3 independent variables at 0.05 statistical significance, the variables were the Strategy factors, Style factors and Share Value factors. The prediction equation is $GI = 2.138 + 0.234 (\text{Strategy}) + 0.170 (\text{Style}) + 0.130 (\text{Share value})$.

Keywords: The good governance, Saving Cooperative

บทนำ

การบริหารและการจัดการในองค์กรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชน ในปัจจุบันได้มีการให้ความสำคัญกับระบบคุณธรรมและจริยธรรมมากขึ้น เนื่องจากการบริหารและการจัดการทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ประสบกับภาวะวิกฤติอันเกิดจากการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง ความไม่รับผิดชอบต่อสังคมหรือส่วนรวม คำนึงแต่ประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง อันเป็นการบริหารจัดการที่ขาดคุณธรรมและจริยธรรม สาเหตุสำคัญส่วนหนึ่งเกิดจากกลไกและระบบการบริหารจัดการในระดับประเทศ และระดับองค์กรทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนมีความบกพร่องและขาดประสิทธิภาพ รวมถึงการกระทำผิด ทุจริต และขาดจริยธรรมของบุคลากร (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2552, น. 4) ตามที่ปรากฏโดยทั่วไปในแวดวงราชการและการเมืองของประเทศไทยทั้งนี้เพราะความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐ

กับภาคเอกชนมีอยู่อย่างใกล้ชิด ภาครัฐในฐานะที่เป็นผู้ควบคุม กฎ กติกา การดำเนินงานของเอกชนย่อมมีผลต่อการเสริมสร้างการบริหารจัดการที่ดีในวงกรธุรกิจ และการยึดมั่นในหลักคุณธรรมและจริยธรรมรวมทั้งความรับผิดชอบต่อสังคมมีต่อสังคม ถ้าการควบคุมย่อหย่อนหรือหน่วยงานในภาครัฐมีส่วนรู้เห็นเป็นใจกับการทุจริตหรือการเอารัดเอาเปรียบสังคมและผู้บริโภคของธุรกิจเอกชน หรือมีการร่วมมือกันระหว่างคนในภาครัฐกับในภาคเอกชน เพื่อแสวงหาผลประโยชน์อันมิชอบแล้ว จะเป็นอุปสรรคซึ่งทำให้การเสริมสร้างจริยธรรมในการทำธุรกิจเป็นไปได้ลำบาก ซึ่งการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือที่เรียกกันว่า "ธรรมาภิบาล" (Good Governance) นั้นเป็นการกำกับดูแลที่ดี หรือหมายถึงการใช้สิทธิของความเป็นเจ้าของที่จะปกป้องดูแลผลประโยชน์ของตนเองโดยผ่านกลไกที่เกี่ยวข้องในการบริหาร (วรภัทร ไตรณะเกษม, 2542, น. 15)

ถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยกระตุ้นต่อการพัฒนาและขยายตัวของจริยธรรมในทางธุรกิจ

“สหกรณ์” เป็นองค์การธุรกิจรูปแบบหนึ่งที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ซึ่งในการดำเนินธุรกิจต้องมีการแข่งขันกับธุรกิจอื่น ๆ ทั่วไป ตั้งอยู่บนรากฐานของประชาธิปไตย สมาชิกทุกคนเป็นเจ้าของสหกรณ์ แต่ทุกคนไม่สามารถร่วมบริหารกิจการของสหกรณ์ได้ จึงต้องมีการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการเป็นผู้ดำเนินงานแทน มีอำนาจหน้าที่ เป็นผู้ดำเนินกิจการและเป็นผู้แทนสหกรณ์ในกิจการทั้งปวง และเพื่อให้กิจการสหกรณ์ดำเนินการอย่างกว้างขวาง และให้บริการแก่สมาชิกอย่างทั่วถึง คณะกรรมการดำเนินการอาจจัดจ้างผู้จัดการที่มีความรู้ความสามารถมาดำเนินธุรกิจแทน และผู้จัดการ อาจจัดจ้างเจ้าหน้าที่โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการดำเนินการ เพื่อช่วยเหลือกิจการของสหกรณ์ด้านต่าง ๆ ตามความเหมาะสมโดยคำนึงถึงปริมาณธุรกิจและการประหยัดเป็นสำคัญ (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2551)

กรมส่งเสริมสหกรณ์ ในฐานะหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่กำกับ ดูแล ส่งเสริมและพัฒนา ให้สหกรณ์เป็นองค์การที่เข้มแข็งและเป็นที่ยึดเหนี่ยวสมาชิก ได้จัดทำแผนพัฒนาสหกรณ์ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2555 - 2559 (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2551) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างความเข้มแข็งให้แก่สหกรณ์มิติ การพัฒนาองค์การมุ่งเน้นให้บุคลากรสหกรณ์มีความซื่อสัตย์ สุจริต ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความมั่นคงและเข้มแข็ง แนวทางสำคัญหนึ่ง คือการสร้างธรรมาภิบาลในสหกรณ์ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้สหกรณ์มีการบริหารจัดการด้วยหลักนิติธรรม คุณธรรม โปร่งใส มีความรับผิดชอบ สร้างการมีส่วนร่วม และมีการใช้กระบวนการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรของสหกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล คุ่มค่า และประหยัด ทำให้สหกรณ์สามารถดำเนินงานประสบผลสำเร็จ บรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมั่นคง ส่งผลให้สหกรณ์เป็นที่เชื่อถือ และยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

สหกรณ์ออมทรัพย์ถือเป็นสถาบันการเงินแบบหนึ่งที่มีสมาชิกเป็นบุคคลซึ่งมีอาชีพอย่างเดียวกันหรือที่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออมทรัพย์ และให้กู้ยืมเมื่อเกิดความจำเป็น การดำเนินงานของสหกรณ์มักเกี่ยวข้องกับเรื่องเงินเป็นหลัก (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2551) ดังนั้น ธรรมมาภิบาลจึงนับว่าเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกสหกรณ์จะต้องมีการนำไปปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินธุรกิจเป็นไปด้วยความถูกต้อง โปร่งใส เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการนำระบบธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่น เพื่อใช้เป็นคำแนะนำเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่การดำเนินกิจการของสหกรณ์ บรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมั่นคง และประโยชน์แก่มวลสมาชิกของสหกรณ์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่นจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัจจัยภายในองค์การที่มีผลต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่น

ประโยชน์ของการวิจัย

งานศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่นมีประโยชน์ดังนี้

1. เพื่อทราบถึงระดับการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อทราบถึงอิทธิพลของปัจจัยภายในองค์การที่มีผลต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่น

3. เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางประกอบการปฏิบัติราชการของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ ในการให้คำแนะนำส่งเสริมสหกรณ์ให้สามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีธรรมาภิบาล

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารองค์การ

การบริหารองค์การ มีความสำคัญและมีประโยชน์อย่างยิ่ง ต่อการสร้างประสิทธิผลในการบริหาร และเพิ่มศักยภาพในการทำงานร่วมกันของบุคลากรในองค์การ การบริหารองค์การจึงเป็นเสมือนเครื่องมือหรือสื่อที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อนำพามนุษย์หลาย ๆ คน ที่มีธรรมชาติของความต้องการที่ไม่สิ้นสุด และมีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน (วรรณ แสงมณี, 2554, น.1) องค์การ มีลักษณะสำคัญที่มาจากแนวคิดการให้ความเชื่อมั่นในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มหรือเป็นทีม ผู้ศึกษาได้นำแนวคิด 7's McKinsey โดย Tom Peter และ Robert Waterman มาใช้ในการประเมินการดำเนินงานขององค์การ โดยเชื่อมโยงปัจจัยให้สอดคล้องกัน เพื่อส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายการดำเนินกลยุทธ์ต่อไป (ไพโรจน์ ปิยะวงศ์วัฒนา, 2555, น. 258) ซึ่งประกอบด้วยปัจจัย 7 ประการดังต่อไปนี้

1. กลยุทธ์ (Strategy) คือการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ โดยใช้กิจกรรมหรือการดำเนินงานต่าง ๆ ภายในองค์การที่ได้ถูกวางแผนขึ้นมา เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์การ และเป็นแนวทางที่บุคลากรขององค์การรู้ถึงทิศทางการดำเนินงานที่จะนำไปสู่ความสำเร็จขององค์การ

2. โครงสร้าง (Structure) คือโครงสร้างองค์การที่ตั้งขึ้นตามกระบวนการทำงานหรือการจัดระบบการดำเนินงาน การควบคุม การรวมอำนาจ และการกระจายอำนาจของผู้บริหาร โครงสร้างองค์การที่ดี จะต้องแสดงความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบ เพราะมีส่วนช่วยให้เกิดความคล่องตัว ลดความผิดพลาด และความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน และช่วยให้บุคลากรได้

ทราบถึงขอบเขตหน้าที่ในการทำงาน องค์การที่มีโครงสร้างเหมาะสมและสอดคล้องกับกลยุทธ์จะเป็นจุดแข็งขององค์การ

3. รูปแบบ (Style) คือ รูปแบบการบริหารองค์การหรือพฤติกรรมในการบริหารงานของผู้บริหารระดับสูง เช่น การควบคุม การจูงใจ การสั่งการ เป็นต้น เพราะบทบาทของผู้นำองค์การมีความสำคัญต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวขององค์การ โดยการสร้างวัฒนธรรมองค์การให้เกิดขึ้น

4. บุคลากร (Staff) คือ บุคลากรในองค์การซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญในการดำเนินงานขององค์การให้ประสบความสำเร็จ การจัดการทรัพยากรมนุษย์จะต้องคำนึงถึงความต้องการบุคลากรขององค์การในอนาคต โดยให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ขององค์การ ซึ่งสามารถกำหนดคุณลักษณะและการคัดเลือกบุคลากรได้อย่างเหมาะสม การมีบุคลากรที่ครบถ้วนและเหมาะสมกับแผนที่วางไว้จะสามารถนำไปใช้ในการดำเนินงานได้ตลอดเวลา รวมไปถึงการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานขององค์การบรรลุเป้าหมาย

5. ระบบ (System) คือการจัดระบบการทำงานหรือกระบวนการในการดำเนินงานภายในองค์การ เช่น ระบบการเงิน ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบการติดตามประเมินผล เป็นต้น องค์การสามารถดำเนินงานไปได้ต้องมีการจัดระบบการทำงานอย่างสอดคล้องประสานกันทุกระดับ และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

6. ทักษะ (Skill) คือสิ่งที่องค์การสามารถทำได้ดีกว่าองค์การอื่น รวมถึงทักษะในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การ ไม่ว่าจะเป็นทักษะด้านอาชีพ เป็นทักษะการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และทักษะที่เป็นความถนัดหรือความสามารถพิเศษ เป็นความสามารถที่ทำให้มีความโดดเด่นกว่าคนอื่น ซึ่งจะทำให้ได้ผลงานที่ดีกว่า และอาจเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานได้อย่างรวดเร็ว

7. ค่านิยมร่วม (Share Value) คือ ค่านิยมของสมาชิกในองค์การที่ยึดถือร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารหรือบุคลากร และเป็นรากฐานของระบบการบริหาร และวิถีการปฏิบัติงาน หรือเรียกว่า วัฒนธรรมองค์การ อันได้แก่

ความรู้ แนวคิด ความเชื่อ ซึ่งได้รับการยอมรับทั่วทั้งองค์การ จนเกิดเป็นบรรทัดฐาน และปฏิบัติตามค่านิยมร่วมเหล่านั้น ทำให้องค์การมีวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง และสามารถดำเนินงานได้อย่างเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำแนวคิด 7'sMcKinsey มาประยุกต์ใช้ในงานวิจัย โดยใช้ปัจจัยทั้ง 7 ประการ อันได้แก่ กลยุทธ์ โครงสร้าง รูปแบบ บุคลากร ระบบทักษะ และค่านิยมร่วม มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ ประเมิน การบริหารการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัด ขอนแก่น เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการ ดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ธรรมาภิบาลในสหกรณ์

หลักธรรมาภิบาลหรือหลักการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี (Good Governance) เป็นหลักการสากล ที่ได้รับการยอมรับจากสถาบันนานาชาติว่าเป็นปัจจัย สำคัญในการทำให้องค์การประสบความสำเร็จ โดย “ธรรมาภิบาลในสหกรณ์” หมายถึง การบริหารกิจการ ของสหกรณ์ให้เป็นไปอย่างซื่อสัตย์ โปร่งใส มีความ รับผิดชอบ สร้างการมีส่วนร่วมและมีการใช้กระบวนการ บริหารจัดการ เพื่อให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล คุ่มค่าและโดยประหยัด เป็นผลให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย อย่างเป็นธรรม เพื่อให้สหกรณ์สามารถดำเนินงานประสบ ความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมั่นคง ส่งผลให้สหกรณ์ เป็นที่เชื่อถือและยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น “หลักธรรมาภิบาลในสหกรณ์” ซึ่งเป็นไปตามหลักพื้นฐาน ของการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี 6 ประการ ประกอบด้วย

1. หลักนิติธรรม (The Rule of Law) เป็นการ กล่าวถึง การที่สหกรณ์กำหนดข้อบังคับและระเบียบของ สหกรณ์เป็นไปตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ โดยคำนึงถึง สิทธิเสรีภาพและเป็นธรรมกับทุกฝ่ายในสหกรณ์เพื่อใช้เป็น แนวทางในการปฏิบัติ เป็นที่ยอมรับของสังคม เช่น การ กำหนดระเบียบที่ครบถ้วน ครอบคลุมการดำเนินธุรกิจของ สหกรณ์นั้น ๆ ด้วย

2. หลักคุณธรรม (Morality) หมายถึง การยึดมั่น ความถูกต้องดีงาม ซึ่งทุกฝ่ายในสหกรณ์ปฏิบัติงาน ในสหกรณ์ของตนอย่างเต็มความสามารถ เห็นประโยชน์ ส่วนรวมของสหกรณ์เป็นสำคัญ มีการกำหนดจรรยาบรรณ ในสหกรณ์และถือปฏิบัติอย่างจริงจัง และส่งเสริมยกย่อง ผู้กระทำความดี เช่น เจ้าหน้าที่สหกรณ์ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย ตามระเบียบ ข้อบังคับด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต กรรมการปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีไม่ใช้ตำแหน่ง หน้าที่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน

3. หลักความโปร่งใส (Transparency) หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยพัฒนาวิธีการ ดำเนินงานของสหกรณ์ที่โปร่งใส กำหนดขั้นตอนการให้ บริการที่ชัดเจน มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบได้เช่น จัดทำงบการ เงินรายงานกิจการเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ให้สมาชิกรับทราบ ผลการดำเนินงานของสหกรณ์

4. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง สหกรณ์เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้แก่กรรมการ ฝ่ายจัดการ และสมาชิก ได้มีส่วนร่วมในการรับรู้ เสนอความคิดเห็น การตัดสินใจเพื่อสร้างสรรค์และจรรโลงความผาสุกของ ส่วนรวม รวมถึงร่วมรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานของ สหกรณ์ด้วย เช่น กำหนดช่องทางการรับความคิดเห็นจาก เจ้าหน้าที่สหกรณ์ หรือสมาชิกสหกรณ์

5. หลักความรับผิดชอบ (Responsibility and Accountability) หมายถึง ทุกฝ่ายในสหกรณ์จะต้อง ตระหนักถึงสิทธิหน้าที่ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และ ผลจากการกระทำของตน รวมถึงไม่เพิกเฉยต่อปัญหา สาธารณะและการช่วยเหลือผู้อื่นอาทรต่อสังคม เช่น กรรมการต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น เมื่อมี การพิสูจน์ได้ว่าเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาท หรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับของสหกรณ์ เป็นต้น

6. หลักความคุ้มค่า (Cost - effectiveness or Economy) หมายถึง สหกรณ์มีการบริหารจัดการ และใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีระบบการควบคุม ภายในที่ดีมีแผนงานที่ส่งเสริม สนับสนุน การประหยัด พลังงาน ลดค่าใช้จ่ายเช่น การจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ ควร

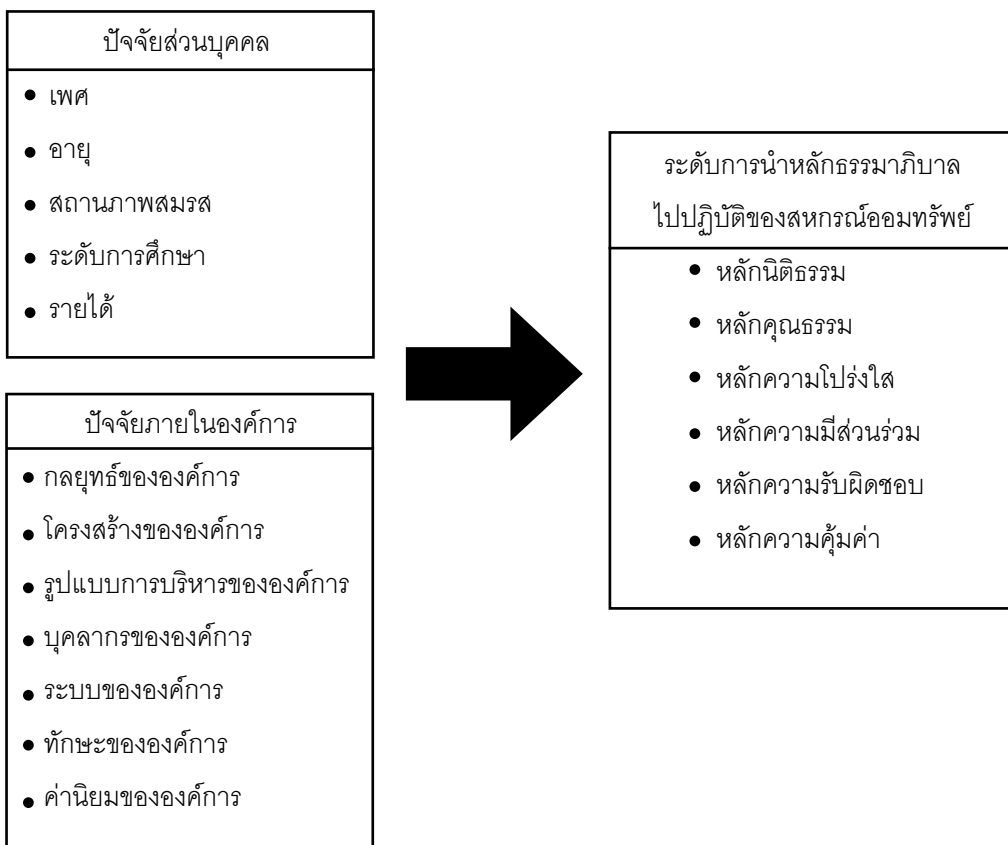
พิจารณาถึงประโยชน์ของการนำมาใช้งานอย่างสมเหตุสมผลไม่ควรซื้อดีเกินใช้งาน เพราะนอกจากราคาแพงแล้วยังใช้งานไม่คุ้มค่าอีกด้วย

การใช้ธรรมาภิบาลในสหกรณ์ เป็นกระบวนการที่ต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับความต้องการใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา และจะบรรลุผลได้ก็ด้วยความร่วมมือกันระหว่างส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการงานสหกรณ์ทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของคุณลักษณะต่าง ๆ ของสหกรณ์เอง ซึ่งถือเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเสริมสร้างธรรมาภิบาลที่ดี

กรอบแนวคิด

การวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่น ผู้ศึกษา

ได้กำหนดกรอบแนวคิด คือ ปัจจัยภายในองค์การของสหกรณ์ ซึ่งผู้ศึกษาได้อ้างอิงจากแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยด้านการจัดการในองค์การของ Porter and Waterman ซึ่งแทนปัจจัยหรือสถานการณ์ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเผชิญในสหกรณ์ ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านกลยุทธ์ขององค์การ 2) ปัจจัยด้านโครงสร้างขององค์การ 3) ปัจจัยด้านรูปแบบการบริหารงานขององค์การ 4) ปัจจัยด้านบุคลากรขององค์การ 5) ปัจจัยด้านระบบภายในขององค์การ 6) ปัจจัยด้านทักษะของบุคลากรในองค์การ และ 7) ปัจจัยด้านค่านิยมร่วมขององค์การ และการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ ประกอบด้วย 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักความมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ และ 6) หลักความคุ้มค่า

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติในสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่น ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ ตามเกณฑ์การจัดขนาด สหกรณ์ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2558) ในเขตจังหวัดขอนแก่น จำนวน 9 แห่ง ที่ดำเนินธุรกิจและไม่อยู่ระหว่างการชำระบัญชีการกำหนด ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้ศึกษาได้ใช้สูตรทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ระดับความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 มีขนาดกลุ่มตัวอย่างจะเท่ากับ 92 ตัวอย่าง โดยการสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติอนุมาน (Inference Statistic) ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) และศึกษาหาความสัมพันธ์ของตัวแปร ด้วยวิธีวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่น ได้ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่น

1. ระดับการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่น พบว่าระดับการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่น ทั้ง 6 หลัก ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.37$, $S.D. = 0.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าระดับการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่น ด้านหลักนิติธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.49$, $S.D. = 0.39$) มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ระดับการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่น ด้านหลักนิติธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.49$, $S.D. = 0.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สหกรณ์มีระเบียบ ข้อบังคับ สำหรับใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ครอบคลุมทุกกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.70$, $S.D. = 0.55$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ บุคลากรในสหกรณ์ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบ ข้อบังคับ ($\bar{X} = 4.30$, $S.D. = 0.61$)

1.2 ระดับการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่น ด้านหลักคุณธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.41$, $S.D. = 0.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารในสหกรณ์ตัดสินใจโดยยึดถือผลประโยชน์ของสมาชิก โดยส่วนรวมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.54$, $S.D. = 0.69$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ในภาพรวมคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ดำเนินงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เสมอภาค ($\bar{X} = 4.29$, $S.D. = 0.73$)

1.3 ระดับการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่น ด้านหลักความโปร่งใส ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.43$, $S.D. = 0.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สหกรณ์มีระบบการตรวจสอบภายในที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพสูงมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.48$, $S.D. = 0.67$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สหกรณ์เปิดโอกาสให้สมาชิกตรวจสอบความถูกต้องในการบริหารงานได้ ($\bar{X} = 4.35$, $S.D. = 0.80$)

1.4 ระดับการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่น ด้านหลักความมีส่วนร่วม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.29$, $S.D. = 0.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สหกรณ์มีช่องทางการรับฟังความคิดเห็นและขอเสนอแนะจากสมาชิก บุคคลทั่วไป และหน่วยงานภายนอกมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.45$, $S.D. = 0.67$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สหกรณ์เปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมต่างๆ ซึ่งมีผลโดยตรงต่อส่วนรวม ($\bar{X} = 4.15$, $S.D. = 0.61$)

1.5 ระดับการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่น ด้านหลักความรับผิดชอบต่อในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.41) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คณะกรรมการหรือเจ้าหน้าที่สหกรณ์ มีความตระหนักในหน้าที่และงานที่ได้รับมอบหมายมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.56) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ คณะกรรมการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.75)

1.6 ระดับการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่น ด้านหลักความคุ้มค่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สหกรณ์มีการใช้จ่ายงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ อย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.72) และ ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สหกรณ์ ให้ความสำคัญต่อการประเมินความคุ้มค่าโดยเปรียบเทียบประโยชน์ที่ได้รับกับงบประมาณที่ใช้ไป ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.62)

2. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยภายในองค์กร ที่มีผลต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่นพบว่าระดับปัจจัยภายในองค์กรที่มีผลต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่น ทั้ง 7 ปัจจัยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.34) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านระบบขององค์กรอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.45) มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กรในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สหกรณ์มีการกำหนดโครงสร้างอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.70) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สหกรณ์ มีการแบ่งสายการบังคับบัญชาไว้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.76)

2.2 ปัจจัยด้านกลยุทธ์ขององค์กรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.51) เมื่อพิจารณาเป็น

รายข้อ พบว่า สหกรณ์มีการกำหนดกลยุทธ์ หรือแผนการดำเนินงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ไว้อย่างชัดเจนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.76) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ กลยุทธ์/แผนการดำเนินงานในสหกรณ์ สอดคล้องและเหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงกับสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.79)

2.3 ปัจจัยด้านระบบขององค์การในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สหกรณ์มีการจัดระบบการทำงานที่เหมาะสม เช่น ระบบบัญชี การเงิน พัสดุ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.59) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือสหกรณ์มีการจัดระบบการทำงานอย่างสอดคล้องประสานกันในทุกระดับและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.73)

2.4 ปัจจัยด้านรูปแบบการบริหารงานในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.58) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารในสหกรณ์มีส่วนผลักดันให้องค์การประสบผลสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.75) ผู้บริหารในสหกรณ์เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคลากรในสหกรณ์และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือผู้บริหารในสหกรณ์เปิดโอกาสให้มีการซักถามและรับฟังความคิดเห็นจากบุคลากรภายในและภายนอกสหกรณ์ ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.71)

2.5 ปัจจัยด้านบุคลากรในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สหกรณ์มีบุคลากรที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.64) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือสหกรณ์มีการประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากรในสหกรณ์อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.59)

2.6 ปัจจัยด้านทักษะขององค์กรและบุคลากรในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สหกรณ์มีความสามารถทางการแข่งขัน เมื่อเทียบกับองค์กรอื่นที่มีลักษณะการดำเนินงานเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.52) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือบุคลากรในสหกรณ์มีความคิดริเริ่ม สามารถแสวงหาสิ่งใหม่ ๆ หรือ

แนวทางใหม่ๆ ในการพัฒนาระบบการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.73)

2.7 ปัจจัยด้านค่านิยมร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บุคลากรในสหกรณ์ มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน และบุคลากรในสหกรณ์ มีความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.68) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ บุคลากรในสหกรณ์ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ และเสียสละอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.68)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

1. ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศเมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างด้วยค่าสถิติที (t-test) พบว่าค่า Sig. ที่ได้

มีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญ (α) ที่กำหนดไว้ คือ 0.05 แสดงว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ ที่เป็นเพศชายและเพศหญิง ไม่แตกต่างกัน

2. ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน เมื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเพื่อหาความแตกต่างด้วยค่าสถิติเอฟ (F-test) พบว่า ค่า Sig. ที่ได้มีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้คือ .05 (Sig > .05) แสดงว่าบุคคลที่มี อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่นไม่แตกต่าง

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอนของปัจจัยที่มีผลต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่น พบว่า

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรพยากรณ์กับระดับการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่น ในรูปคะแนนดิบ (B) และคะแนนมาตรฐาน (Beta) ของสมการถดถอยพหุคูณ ด้วยวิธีขั้นตอน (Stepwise Regression)

Model	B	Std.Error	Beta	t	Sig.
(Constant)	2.138	0.274		7.805	0.00
Strategy	0.234	0.064	0.355	3.672	0.00
Stlye	0.170	0.057	0.295	2.965	0.004
Share value	0.130	0.060	0.188	2.172	0.033
R = 0.673	R ² = 0.453	S.E = 0.253	F = 24.299	Sig. = 0.000	

ปัจจัยด้านกลยุทธ์ขององค์กร ปัจจัยด้านรูปแบบการบริหารงาน และปัจจัยด้านค่านิยมร่วม ใช้เป็นตัวทำนายระดับการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่นได้ร้อยละ 45.3 ($R^2 = 0.453$) มีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 0.253 ปัจจัยภายในองค์กรที่ส่งผลต่อระดับการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่น โดยสามารถสร้างสมการทำนาย คือ $GI = 2.138 + 0.234 (Strategy) + 0.170 (Style) + 0.130 (Share\ value)$

นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยที่ไม่เข้าอยู่ในสมการถดถอย ได้แก่ ปัจจัยด้านระบบ ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านทักษะขององค์กรและบุคลากร และปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร ดังนั้นปัจจัยดังกล่าวจึงไม่สามารถอธิบายความผันแปร และไม่ส่งผลต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลในภาพรวมความสำเร็จของการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติในสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่นได้

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่น สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ระดับการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่น ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.37 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านหลักนิติธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.49$) รองลงมาคือ ด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 4.43$) และน้อยที่สุดคือ ด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.17$)

2. จากผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน พบว่าไม่แตกต่างกัน

3. จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอนที่เข้าสู่สมการถดถอยมีความสามารถในการอธิบายความผันแปรในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ พบว่า มีตัวแปรจำนวน 3 ตัว

ที่มีค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติน้อยกว่า .05 สามารถนำมาใช้ในการพยากรณ์ภาพรวมของการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ ได้แก่ ปัจจัยด้านกลยุทธ์องค์กร ปัจจัยด้านรูปแบบการบริหารงาน ปัจจัยค่านิยมร่วมโดยสามารถสร้างสมการทำนาย คือ $GI = 2.138 + 0.234 (Strategy) + 0.170 (Style) + 0.130 (Share\ value)$

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่น สามารถอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. จากผลการวิเคราะห์ระดับการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่น ในภาพรวมพบว่า มีการนำหลักหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในยุคปัจจุบันสังคมไทยได้ให้ความสำคัญต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาแก้ไขปัญหาระดับองค์กร ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ที่มีข้อบกพร่องหรือขาดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เพื่อให้หน่วยงานสามารถปรับเปลี่ยนระบบการทำงาน ระบบการตัดสินใจและการบริหารงานได้อย่างทันท่วงทีชัดเจน และเป็นธรรม ขยายโอกาสของประชาชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ชักจูงการทุจริตคอร์รัปชัน การประพฤติมิชอบหรือการหลีกเลี่ยงกฎหมายเพื่อแสวงหาประโยชน์ใต้ดินหรือกิจการที่ตนมีส่วนได้เสีย ซึ่งแนวคิดของ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2545, บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่าธรรมาภิบาลเป็นเรื่องของหลักการบริหารแนวใหม่ที่มุ่งเน้นหลักการ โดยมีหลักการที่เป็นรูปแบบทฤษฎีการบริหารงานแต่เป็นหลักการทำงาน ซึ่งหากมีการนำมาใช้แล้วจะเกิดความเชื่อมั่นว่าจะนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่ดีที่สุด คือ ความเป็นธรรม ความสุจริต ความมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล กำหนดแผนการปฏิบัติงานให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์นำเรื่องหลักธรรมาภิบาลไปส่งเสริมให้สหกรณ์นำไปปฏิบัติ จึงทำให้สหกรณ์มีระดับการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าความระดับการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติด้านหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น ๆ สอดคล้องกับการศึกษาของ อำไพ ทำสะดวง (2554, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสหกรณ์ในจังหวัดราชบุรี ซึ่งพบว่าการจัดการของสหกรณ์ด้านหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดใน 6 ด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาลในด้านหลักความคุ้มค่า เป็นเรื่องที่ไม่ได้มีกฎหมาย ข้อบังคับ หรือระเบียบใดกำหนดให้ต้องทำ สหกรณ์จะเลือกให้ความสำคัญหรือไม่ก็ได้ ซึ่งต่างจากด้านอื่น ๆ ที่ค่อนข้างมีกฎหมาย ข้อบังคับ หรือระเบียบกำหนดไว้ชัดเจน เช่น หลักนิติธรรม ที่ต้องมีการทบทวนข้อบังคับ ระเบียบให้เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2. จากผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ ต่อเดือน พบว่าไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ศุทธภักดิ์ พันธุ์ภาไพ (2554) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ต่อการสร้างธรรมาภิบาลภายในสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ไม่ทำให้ความคิดเห็นต่อการสร้างธรรมาภิบาลแตกต่างกัน

3. จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอนที่เข้าสู่สมการถดถอยมีความสามารถในการอธิบายความผันแปรในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ พบว่า มีตัวแปร จำนวน 3 ตัว ที่มีค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติไม่น้อยกว่า .05 สามารถนำมาใช้ในการพยากรณ์ภาพรวมของการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ ได้แก่ ปัจจัยด้านกลยุทธ์องค์การ ปัจจัยด้านรูปแบบการบริหารงาน ปัจจัยค่านิยมร่วม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติในสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่น ดังนี้

1. สหกรณ์ ควรมีการกำหนดแผนการใช้งบประมาณอย่างประหยัด คุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด มีการควบคุมหรือลดอัตราค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ให้ความสำคัญกับการประเมินความคุ้มค่าโดยเปรียบเทียบประโยชน์ที่ได้รับกับงบประมาณที่ใช้ไป มีการรณรงค์ให้บุคลากรมีความประหยัดในการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการทำงาน มีการจัดทำทะเบียนคุมวัสดุครุภัณฑ์ให้ชัดเจน และมีการจัดตั้งคณะกรรมการติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของสหกรณ์เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความคุ้มค่า

2. ผู้บริหารในสหกรณ์ควรพิจารณากระบวนการจัดการภายในองค์การที่ส่งผลต่อระดับการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติในแต่ละด้าน ดังนี้ควรเน้นด้านกลยุทธ์องค์การ (Strategy) เช่น คณะกรรมการดำเนินงาน ควรพิจารณากำหนดแผนกลยุทธ์หรือวางแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกสหกรณ์ มีการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย สื่อสารกลยุทธ์ให้เกิดความชัดเจน เป็นต้น ด้านรูปแบบการบริหารงาน (Style) เช่น คณะกรรมการดำเนินงานจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีของบุคลากรในสหกรณ์ มีภาวะผู้นำที่เน้นวัตถุประสงค์ มีระบบการควบคุมที่ชัดเจน มีการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้แสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนากระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพ และด้านค่านิยมร่วม เป็นต้น (Share Value) เช่นคณะกรรมการดำเนินงานควรส่งเสริมให้มีการสร้างค่านิยมร่วมที่ดี เพื่อเป็นข้อกำหนดร่วมกันของคนในสหกรณ์ โดยมีการกำหนดค่านิยมร่วมที่พึงประสงค์ ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจ บูรณาการค่านิยมร่วมเข้ากับระบบการบริหารงานเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเปรียบเทียบการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติในสหกรณ์ประเภทอื่น ๆ เช่น สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์บริการ ฯลฯ รวมไปถึงพิจารณาข้อมูลจากแหล่งอื่น ๆ นอกจากคณะกรรมการดำเนินงาน เช่น สมาชิก เจ้าหน้าที่สหกรณ์ ผู้ตรวจสอบกิจการ ภาครัฐ สังคมชุมชน และองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เห็นถึงความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ ซึ่งจะนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนและกำหนดนโยบายในการบริหารสหกรณ์ในอนาคตได้

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2552). *คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance Rating)*. กรุงเทพฯ: พรีเมียร์ โพร.

อำไพ ทำสะดวง. (2554). *การจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสหกรณ์ในจังหวัดราชบุรี* (วิทยานิพนธ์ มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม).

เอกสารอ้างอิง

- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. (2558). *แผนกลยุทธ์กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (พ.ศ. 2556-2559)*. สืบค้นจาก <http://www.cad.go.th>
- กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2551). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสหกรณ์*. สืบค้นจาก http://www.cpd.go.th/more_news.php?cid=49
- ไพโรจน์ ปิยะวงศ์วัฒนา. (2555). *การจัดการเชิงกลยุทธ์: เทคโนโลยีและนวัตกรรม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2545). *กฎหมายมหาชนเล่ม 1* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- วรรณถ แสงมณี. (2554). *องค์การและการจัดการ* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ระเบียบทอง.
- วรภัทร โตธนะเกษม. (2542). การสร้าง Good Governance ในองค์กร. *วารสาร กสท*, (10), น. 11-17.
- ศุทธกัศ พันธุ์อำไพ. (2554). *ความคิดเห็นของข้าราชการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ต่อการสร้างธรรมาภิบาลภายในสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร* (รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).